

LIETUVIŲ DRAUGAS.

Britanijos L. K. Darbininkų S. J. Sąjungos Organas.

Adresas Redakcijos ir Administracijos: Rev. JOS. NORBUT, Mossend, Lanarkshire, Scotland.

Sąvaitė su Britanijos
Lietuvių-katalikų-
tautininkų organo
Lietuvių Draugo
kaina
Britanijoje, Amerikoje
ir Lietuvoje—
metams 8/- \$2.
pusei 4/- 1 dol.
3 mėn. 2/- 50ct.

Adr.—
Rev. J. Norbut,
Mossend, Lanarkshire,
Scotland.

Redakcija pasilaiko
sau teisę trumpinti
ir pertaisinėti pri-
siunttus straipsnius,
korespondencijas ir
šiai naujienoms. Tik
didelieji ir svarbesnieji
rankraščiai laikomi
ir gražinami.

No. 21 (112) metai III

20 GEGUŽIO, 1916m.

Vienas numeris 2d

VELYKINIŲ KLAUSIMAI IR PAMALDOS.

20, išryto DALKEITH. Vakarė nebus.

20 vakare ir 21 MOSSEND.

Ši syk Stevenstone pamaldų visai nebus. Bus 27 gegužio subotoj išryto Velykinių išpažinėjų klausymas.

Stoneyburn 27 gegužio, išryto subotoj ant 8 v. Š. Mišios ir atlikusių velykinių klausymas.

28 Nedėlioj- Auchinleck pamaldos.

27 vakare ir 28 po piet Craig-neuk.

GEGUŽINĖS PAMALDOS.

Glasgow ketvergais ant 6 v.v. Mossendy ir Burnbank seredomis ant 6 v.v. kaip ir peretiais metais.

Br. L. K. Darbininkų Sąjungos Glasgow kuopos mėnesinis susirinkimas, nedėlioj 21 gegužio.

L-viu Konferencija Londone.

Gerbiamas kun. Norbutas, „Iš. Draugo“ redaktorius, seredos vakarą vėlai traukiniu iš Glasgow išvažiavo Londonan.

Tenai dalyvaus lietuvių Konferencijoj, kur yra susivaziavę įžymūs lietuvių veikėjai, gyvenantieji užsieny, tartis apie lietuvių reikalus šiais sunkiais Lietuvai laikais.

Konferencijoj teipogi dalyvaus sugrįžęs iš Škotijos Londonan Gerb. Lietuvos atstovas Rusijos Dumoj, Lietuvių Draugijos nuo karės nukentėjusiems šelpiti pirmininkas p. Mar. Yčas. Lietuvių Informacijos Biuro vedėjas p. Juozapas Gabrys iš Šveicarijos. Lietuvių Susivienijimo Amerikoje pirmininkas p. Karuža, kurs vieši Londone. Kun. Stepovaničius, žinomo Lietuvių Komiteto Šveicarijoj „Lituanis“ pirmininkas. Centralinio Lietuvių dr. n. karės nukentėjusiems šelpiti Komiteto įgaliotinis Stockholm Švedijoj p. J. Angštuoelis. Vietiniai Londono lietuvių kolonijos atstovai, tarp jų Gerbiamas kun. Matulaitis ir kiti.

Apie Konferencijos darbus ir nutarimus bus pranešta vėliaus.

P. GABRYS LAUKIAMAS ŠKOTIJOJ.

Labai galimas daiktas, kad p. Gabrys, pasibaigus lietuvių veikėjų taryboms Londone, vėl teiksis aplankyti Škotijoj lietuvius ir nudžiugins juos savo prakalbomis. Žinoma, jei leis laikas. Škotijos lietuvių laukia su ištiesiomis rankomis ir atvira širdimi.

Telegramos tekstas, kurią pasiuntė Londono lietuvių ir p. Karuža, atvykęs ir Amerikos, Rusijos Dumos nariams, kaip pasveikinimą dešimtmečio sukaktuvėse:

Vice-Pirmininkui Rusijos Dumos
p. A. Protopopov'ui,
Clarige's Hotel London.

Naudodamies proga, kurią suteikė dabartinis gerbiamųjų svečių, žmonių atstovų ir Rusijos parlamento delegacijos narių atsilankymas Anglijoj, šioj ypatingoje dienoje, Rusijos parlamento gyvenimo dešimties metų sukaktuvėse, — mes lietuvių kolonijos Londone ir Amerikos lietuvių reprezentantai, gyvos lietuvių Tautos suns, karės suvargintos Lietuvos vaikai, ką daugiausiai nukentėjo visoj Rusijos Imperijoj, — siunčiame mūsų pasveikinimus Rusijos parlamentarams.

Simboliškai atsitiko, kad šioj ypatingoje dienoje, jaunos Rusijos Dumos sukaktuvėse, Rusijos parlamento delegacija yra priimama Seniausiojo Europoj Parlamento — Anglijos.

Tegul tas atsitikimas padaro dar stipresniu draugiškumo ryšį tarp dviejų didžiųjų tautų ir tepriduoda akstino Rusijos parlamento išsivystymui, kurs suteiktų liuosybę ir lygybę visiems, be rasės skirtumo Didžios Imperijos piliečiams!

Lai gyvuoja Duma! Lai gyvuoja liuosai atgimusi Rusijos Imperija!

Kun. Matulaitis lietuvių kolonijos įgaliotinis Londone. P. Karuža Prezidentas Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.

LONDONE prasidėjo teisanas airo R. Casemento, kaltinamo valstijos išdavystėje podraug su kitu airu kareiviu Bailey.

IŠ KARĖS LAUKU

(SAVAITINĖ PERŽVALGA)

RUSŲ FRONTE svarbių permainų neparodyta. Smulkesni susirėmimai prieš Dinaburgą ir Rygą vėl paastrėjo. Manoma, jog vokiečiai išnaujo megins užimti Rygą. Ant kiek tas vokiečiams pasisektų tai jau kitas klausimas. Aišku, jog jei vokiečiams gelbėtų ant Rygos fronto jų laivinas, rusams nelengva būtų juos sulaukyti. Į Vilnių, sakoma, vokiečiai suskubo vežti milžiniškas atmotas podraug su milžiniškais buriais kareivių. Vokiečiai stiprina Vindavą ir kitas Kuršo vietas. Žinoma, arba rusai veržsis pirmyn, arba vokiečiai. Apskritai, visur vokiečiai labiau mėgsta patį užpuldinėti pirmiau. Šiaip ar kitaip, vasarą be mušių čia nepereis.

UŽKAUKAZYJ nuo Trapezundo rusai užsilaikė pagal kaimelio Platana. Juodos jūros pakrantėse. Pagal Baiburt padėjimas tas pats. Mamakhatun turkai buvo atmušę nuo rusų, suimdami kelius šimtus belaisvių, bet rusai išnaujo tą miestą nuo turkų užgriebe. Tas miestas maždaug puskelis tarp Erzerumo ir svarbaus turkų punkto Erzingan. Matyt, kad net atėjus turkams pagelba nedavė persvaros. Rusai bene todėl nesiveržia smarkiai pirmyn kad nori prirengti Trapezunde sandėlius ir savo kariumenės reikalams surengimus. Pagal Muš ir Bitlis frontas maž daug likos tas pats.

PERSIJOJ rusų veikimas vėl prasiplatino žymiai. Pirmą kartą gaunamė aiškesnį nurodymą, jog turkai pasitraukė iš ežero Urumija apielinkų. Rusai nuo to ežero pusės spėjo jau net pereiti iš Persijos rubežių į turkų Mosul provinciją. Rusai užėmė turkų miestą Rowanduz, kurs randasi nuo Mosulo už 100 maždaug varstų. Mosul vienas iš svarbiausių turkų kariškų frontų, randasi ant upės Tigris krantų, tos pačios upės kuri teka per Mesopotamiją pro Bagdadą ir Kut el Amara, ant kurios krantų žemiau stovi anglų kariumenė. Pro Mosulą eina geležinkelio linija, vienintelė visame tame krašte. Beja, geležinkelis tas nuo Bagdado iki Konstantinopolio nevisai užbaigtas, bet rasit per karę turkai spėjo jį iki Mosulo davesti. Šiaip ar kitaip, pro Mosulą ir upės Tigris vaga eina beveik

vienintelis kelias susisiekimams ir susiklausimui dėl turkų armijos, veikiančios prie Kut el Amara prieš anglus. Į pietus nuo to punkto pagal Kasri-Širin prieš Kanikin ir Bagdadą rusai kol kas matomai užlaikyta ant vietos.

Paėmus Turkijos žemlapį ir prisizūrėjus paminėtiems čion punktam pamatysim, jog rusai veržiasi gilyn į turkų žemę ne bil kaip, bet tvarkiai, dabodami, kad vienas punktas neįsigilintų per daug toli, kol kitas atsilikęs tebėra. Panašiai, kaip kad fronte eilė kareivių eitų po tiesumai petyš į petį, žiurint kad visų žingsnis būtų lygus. Žinoma, kalba gali but tig apie lygumą maž daug ten, kur plotas šimtų nevienodo grunto varstų. Ir taip pamatysim, kad rusų pažangos frontas eina kuo ne po tiesiaja linija nuo Trapezundo (Platanos) pagal Juodos jūrės į pietryčius per Baiburt, Mamakhatun, Muš ir Bitlis apielinkes, Rowanduz, Kasri Širin ir Karind. Iš to išrodo, lig rusai norėtų užėmę nušluoti turkų kariumenes toliau nuo savo ir persų slenkščio.

MESOPOTAMIJOJ naujienu iš fronto kaip ir nepaduota. Matomai turkai nespėjo atsidžiaugti iš paėmimo Kut el Amaros igulos, o anglai nespėjo apgailėti, todėl vieni kitų nekibina.

PRIE SOLONIKŲ lygiai menkesni tik armotų šaudymai buvę. Graikai griežtai atsisakė duoti savo geležinkelius gabenimui serbų kariumenės pro Athenus ir per Graikijos žemę. Talkininkai netikėtai čion nusileido, bet užtai reikalauja, kad serbai būtų praleisti per graikų Macedoniją. Lig tai neprigulėtų prie graikų žemių. Manoma, jog čionai prisieis jau graikams nusileisti, nes vargiai talkininkai panorės serbus gabent aplinkiniais ir pavojingais keliais. Kaslink pačių serbų matyt juos šiek tiek aplopė talkininkai, prirengė išnaujo statytį frontą. Šiaip ar kitaip, serbų kariume nei nebent prietisų truko, o drąsos ir sumanumo jie gana parodė iš kelių atvejų apmušę gerokai Austrijos pulkus. Koks 100,000 serbų prie Salonikų fronto gali nemaž nustverti ir dabar, kuomet visa Serbija priešų naguose.

RUSAI valdiškai praneša, jog laike pastarų mušių Užkaukazyj turkai pagal Askalą apsupę rusų pobiletininkų rotą. Toji buvo priversta pasiduoti. Bet vedama į nelais-

vę pakėlė priešsargybą maišta, įveikė ją ir privertė eiti į rusų rusę. Esą taip rezervistai grįžę iš nelaisvės prie savųjų dargi vedini turkais belaisviais.

RUSAI suareštavo savo buvusį karės ministerį Suchomlinovą.

GELŽKELIO TARNAUTO-JAMS pranešta, kad išsikrausčiusiems jų šeimynoms iš Rygos atgal sugrįžti negalima. Delei to tai neduodama ir veltui važiuoti biliotų iš karo rajone esančių vietų, išskyrus paytingą reikalą.

AIRIJĄ aplaukė Asquith, ministrų pirmininkas. Jis ant vietos tyrinėjo dalykų stovį. Manoma, jog daug kas persikeis bude valdymo tame krašte. Dabar Airija kaip ir be valdžios, nes toji atsisakė nuo u. edų. Valdo kariškieji valdininkai.

ANT ITALŲ FRONTO Austrijokai giriasi šokiais pasisėkimais. Štai jie tvirtina įveikę italijonus daugelyj vietų. Tyroliuje apie Rovereto suėmė 65 oficerius su pulkininku, 2500 belaisvių, 11 kulkasvaidžių, 7 armotas, vieną aeroplaną. Tai nemažas laimėjimas. Arti Gorizia ir Plava suėmė oficerių 116 kareivių. Prie San Martino suėmė tris oficerius ir 140 kareivius, vieną kulkasvaidį, prie Mont Falcone suėmė 5 oficerius, 130 kareivių ir vieną kulkasvaidį. Tai pasigirimai vienos dienos. Bet ne visad katinui užgavienės.

PRANCUZŲ FRONTE, galima sakyti, niekokių permainų neįvyko, nors muškiai buvo. Vokiečiai pradėjo kibinti ir anglų frontą, Prancuzijoj.

KITUR svarbių permainų kaip ir nebuvo.

PRIVERSTINAS KAREIVIAVIMAS Britanijos parlamente jau parlamento iš trečio sykio priimtas. Reikia dar kad pereitų per Lordų Rumą ir gautų karaliaus patvirtinimą, o po to bus taps įstatu.

PARLAMENTAS PRIĖMĖ jau ir Lordų Rumai baigia priimti įstatą, sulig kurio 20 gegužio visi laikrodžiai Britanijoj bus pavarvinti atgal į Angliją, iškur per Švediją išvažiuos namon.

Rusų Dumos ir Val. Tarybos atstovai 15 gegužio apžiurinėjo Clyde dokus ir fabrikas, 16 gegužio išryto išvažiavo į Edinburgą. Iš ten važiuos vėl į Londoną. Po to važiuos į Prancuziją ir Italiją, aplankys tų šalių mušių frontus ir grįžs atgal į Angliją, iškur per Švediją išvažiuos namon.

MAR. YČAS, GLASGOWE.

M. YČAS IR KATALIKŲ VISUOMENĖ.

Atstovo kalba i Škotijos lietuvius.

LIETUVOS ŠELPIMO REIKALAI.

CENTR. KOMITETO ISTORIJA IR UŽDUOTIS.

„Išėivių Draugo“ skaitytojai žino, jog tarpe atvykusių aplankyti Britanijoje rusų Dumos atstovų randasi ir vienas lietuvis, p. M. Yčas. Pereitame numeryje buvo aprašyta p. M. Yčo (podraug su rusų atstovais) atlankymas lietuvių Londono kolonijos. Dabar p. M. Yčas atlankė ir Škotijos lietuvius.

P. M. Yčas atvyko į Britaniją labiausiai bendrais Rusijos reikalais. Podraug su kitais atstovais draugais jis pabuvojo Švedijoje, iš Stokholmo atvyko į Škotiją, iš čia į Londoną, kur gavo netrumpai išbūti, programo priėmimų ir atlankymų suvargintas. Tarp kitko, p. M. Yčas buvo perstatytas Britanijos karaliui ir karalienei kaip lietuvis atstovas, prie to turėjo progą keliais žodžiais ir apie Lietuvą priminti. Lygiai ir kitur visur buvo perstatinėjamas kaip lietuvių atstovas, nors Dumas nariai atvyko atstovais partijų, o ne tautų.

14 gegužės telegramu pranešė atvažiuoją į Glasgową ir galis tą patį vakarą atlankyt lietuvių koloniją. Nors į taip trumpą laiką, bet lietuviai spėjo sužinoti vieni nuo kitų: kaip norima dažinti, dažinama be didelių skelbimų. Žingeidumas sutraukė į Glasgową nemaž žmonių iš Bellshillio, Burnbanko ir Craignuko apelielinkių, nekalbant apie patį Glasgową. Burnbanke nors iškalno buvo paskelbtos prakalbos - ginčai, atidėta ant toliau: daugelis velijo važiuot į Glasgową išgirsti, ką papasakos gerbiamas svečias iš Rusijos, taip artimai žinąs lietuvių pabėgėlių reikalus.

Taip kad į Glasgową privažiavo diktas burs lietuvių iš tolimesnių kolonijų. Esant taip trumpam laikui nespėta pasamdyti kur didesnės salės, prie to nesitikėta tiek svečių. Atvažiuo visi į Glasgową gan anksčiau, nes niekas tikrai prakalbų nežinojo, dasigirdė apie jas iš kelintų lupų. Paskelbus, jog jos prasidės ant 9 val., o baigsis. rasit, apie 11, dangal kas išvažinėjo atgal, nes taip vėlai daugel kam, ypač iš tolimesnių kolonijų lietuviams sunkus grįžimas) neinant traukiniams, beveik negalint gauti nė speciališkų omnibusų. Tuotarpu apie nakvynę nebuvo kaip manyti jau delto, kad pane-dėlio rytą reikia eiti į darbą.

Apie pusę devintos Londono traukinys atgabeno atstovus. P. M. Yčas ant stoties sutiko kun. Norbutas ir p. P. Bancevičius, Komiteto Lietuvai šelpti kasierius. P. Yčas, kaip žinoma, imponuojančios išvaizdos, nesunku buvo pažinti tarpe kitų atstovų. Vos spėjęs persirengti kad kiti atstovai nuėjo pasilsėti, p.

Yčas apie devintą val. vakaro pribuvo į lietuvių paimtą svetainę.

Nemaža svetainė pasirodė pilna prisigrudusių lietuvių, o dar gerokas lietuvių burs užtvenkęs gatvę: mat, netilpta į vidų. P. M. Yčas sutikta smarkiu delnų plojimu, visi tvarkiai ir atydziai pasirengę klausytis ką svečias praneš. Kun. Norbutas trumpai perstatė lietuviams p. Yčą ir gerbiamas atstovas užėmęs ant estrados vietą pradėjo savo turinimą, gražią kalbą. Kalbėjęs arti valandos.

Kalbėjo labai aiškiai, nuosekliai ir suprantamai. Kalboj papasakojo apie „Lietuvos Draugijos nukentėjusiems šelpti“ pradžią, išsiplėtojimą, reikalus. Tankiai minėjo skaitlines.

Kas negirdėjęs arba neskaitęs apie M. Yčą? Pas lietuvius apie jį tylėti nemadoj. Apie Yčą kalbama ant susirinkimų, rašoma laikraščiuose, vienur giriama, kitur peikiama, niekur neužtylima. Tulas „socialistas“ pataikęs Yčą įpainioti „prakalboj“ apie duoną kepyklos reikalingumą, tarsi be Yčo nė duonos užmaišyti neišpultų!... Anglai suėję pradeda kalbą: „geras bei blogas oras, kaip sveikata“ ir tt. O lietuviai suėję beveik taip pat tankiai prisimins: „kaip ten su tuo Yču, ką apie jį manai“ ir tt. Panašiai žingeidaujama tik žmonėmis arba didžiai kenksmingais, arba didžiai visuomenei naudingais. P. Yčas ir yra kaip tik veikėju didžiai, ant laimės, lietuviams naudingus. Šių dienų lietuviškos istorijos sąžiningas rašytojas negalės aplenkti p. M. Yčo, jam išpuolančių puslapių nepašventęs.

P. Martynas Martyno Yčas yra pirmininku svarbiausios šių dienų lietuvių organizacijos „Centralio Komiteto“ bei „Draugijos nukentėjusiems nuo karės šelpti.“ Istaiga viena iš didžiausių Rusijoje dabar, užsimezgė kaip ir iš n'eko: jos išsiplėtojimas—tai iš žymios dalies p. Yčo nuopelnas.

Šalyp to p. Yčas kaip rusų Dumos narys, lietuvių atstovas gina prieš rusų valdžią lietuvių reikalus, o gina, ačiu savo gabumams, taip sumaniai, kaip niekas iki šiol iš lietuvių atstovų nepataikė. Ačiu p. Yčui, bent iš žymios dalies, rusų atstovai išgirdo ir apie lietuvių reikalus. Kiti atstovai budavo „trudovikais, progresistais, demokratais“ ir kitokiais partijų atstovais, o p. M. Yčas pasirodė užvis lietuvių atstovu.

Daug galima būtų ir daugiau p. M. Yčo nuopelnų priskaityt, visą

litaniją. Bet kas žingeidauja ir tēmija šių dienų gyvenimą, gali ir be mūsų tuos jo nuopelnus tėvynės labai pastebėti.

Mums nerupi p. M. Yčas girti. Mēs anaipol nesame visame kame p. Yčo vienminčiais, šalininkais, rėmėjais. Musų nuomonės bei pasaulėvalga savaimi nusistačius, susigulėjus. Ji nėra p. M. Yčo pasaulėvalga. Bet viename ypač dalyke mēs galim pabrėžti solidariskumą, ryšį, kurs rika p. Yčą su visa mūsų katalikų lietuvių visuomene: tai tėvynės meilė. P. Yčas myli Lietuvą, myli savo tėvynę, jos naujai pašventė savo gyvenimą. Jis mylis savo kraštą lietuvių. Mēs irgi lietuviai ir mēs savo tėvynę mylim, jai norėtumėm kiek galint pasitarnauti. Kuomet tad ar p. Yčas, ar kitas kas, vis vien, dirba mūsų tėvynės naudai, mēs iš to atžvilgio skaitom sau už garbę buti vienminčiais, šalininkais, pasekėjais, rėmėjais ar kaip ten nepavadintum.

„Išėivių Draugas“, manom, lygiai lietuvių katalikų visuomenė, mato ir negali nepripažinti tų milžiniškų nuopelnų p. M. Yčo tėvynėi. Užtai kiek neperstipriausios mūsų įjėgtis gali, rėmėm ir remiam p. M. Yčą, jam kaipo tėvynėmeiliui ir Lietuvos atstovui pasitikėdami. Lygiai be abejonės darys nepalyginama didžiama Britanijos lietuvių, kurių nuomonės „Išėivių Draugas“ išreikiška. Panašiai yra, manom, su visa lietuvių didžiama, kaip katalikų, taip ir tėvynę mylinčių kitokių pažvalgų žmonių.

Tik kas nori suprasti bei pamatyti, supras ir pamatys, kad mūsų norima pripažinti: kas Dievo-Dieviui, kas (taip sakant) ciesaoriaus ciesaoriui, kad mēs pripažinstame, pagerbiame, remiame ne p. Yčą, bet p. Yčo darbų, jo tėvynėi nuopelnus. Tegul kas kitas taip Lietuvai pasitarnauja, o su mielu noru prieš jį galvas lenksime.

Turinį prakalbos pasistengsim perduoti, ant kiek aimintis patarnaus. Pažymim, jog perduodame tik turinį prakalbos, o ne pačią originališką prakalbą, todėl žodžiai bei išsireikšimai čionai pavartoti toli gražu negali pilnai perduoti kalbos nuoseklumo, rimtumo ir pilnumo datas bei laiko nurodymus ir tt. Pagalios neviską ir prisiminti galim, nors pasistengsim.

Vos karei prasidėjus burs Vilniuje esančių inteligentų lietuvių emė rupintis, kaip susiorganizavus pasitikimui vargų, kurios karės atneša. Sumesta keli desėtkai rublių čionai pavartoti toli gražu negali pilnai perduoti kalbos nuoseklumo, rimtumo ir pilnumo datas bei laiko nurodymus ir tt. Pagalios neviską ir prisiminti galim, nors pasistengsim.

Vos karei prasidėjus burs Vilniuje esančių inteligentų lietuvių emė rupintis, kaip susiorganizavus pasitikimui vargų, kurios karės atneša. Sumesta keli desėtkai rublių čionai pavartoti toli gražu negali pilnai perduoti kalbos nuoseklumo, rimtumo ir pilnumo datas bei laiko nurodymus ir tt. Pagalios neviską ir prisiminti galim, nors pasistengsim.

Vos karei prasidėjus burs Vilniuje esančių inteligentų lietuvių emė rupintis, kaip susiorganizavus pasitikimui vargų, kurios karės atneša. Sumesta keli desėtkai rublių čionai pavartoti toli gražu negali pilnai perduoti kalbos nuoseklumo, rimtumo ir pilnumo datas bei laiko nurodymus ir tt. Pagalios neviską ir prisiminti galim, nors pasistengsim.

kos pinigais ir daigtais. Rinkta bažnyčiose, tas davė kelius desėtkus tukstančių rublių. Šiek tiek atėjo ir iš kitur. Pinigų daugiau turint imta platinti darbas. Patraukta daugiau žmonių. Draugijoje radosi žmonės inteligentai įvairių rūšių, įvairių pakraipų. Tuotarpu karė vis didino lietuvių vargą. Pasirodė pabėgėlių iš parubežių. Jų skaitlius augo nuolat. Reikalas juos aprupint augo. Augo Draugijos pastangos ir darbas. Susilaukta pirma pašalpa iš valdiško Tatjanos komiteto. Patis inteligentai abejojo, ar Tatjanos komitetas duos lietuviams tokius milžiniškus pinigus, kaip 15,000 į mėnesį pašalpos! Išgavus tą apetitai lietuvių organizatorių išaugo. Drąsiau imta visur klebenti, reikalauti, prašyti. Priteigta daugiau skyrių. Rugsėjo mėnesy valdžios išdo tam tikra taryba jau pripažino Draugijai 1,100,000 rub. pašalpos. Apie tokių sumą prieš metus Draugijos įsteigėjai nė nesvajoto. Šiek tiek aukų gauta iš Amerikos lietuvių, labai mažai, taip pat prisidėjo ir Britanijos lietuviai aukomis. Draugija priteigė skyrių visur.

Vokiečiai užėmė veik visą Lietuvą. Draugija skilo į dvi dalis: viena dalis išsikėlė į Rusiją, kita likosi Vilniuje. Susidarė Centralis Komitetas, kurs gyvenimui vietą pasirinko Rusijoje. To Komiteto pirmininku paliko M. Yčas, nariais daugybė žymių veikėjų. Centralio Komiteto tikslas buvo keleriopas. Tarsim dvejopas: aprupinti pabėgėlius ir likusius namie lietuvius.

Kas link pabėgėlių tai reikėjo jos 1 papenėti, apsaugoti nuo bado, ligų ir tt. 2, neduoti pakrikti išsisklaidyti, bet vietoj to labiau į kruvas suspiesti ir surinkti, 3, palaikyti aprupinimą jų dvasinių reikalų: kad pabėgėliai neištautėtų, neištvirtų, vietoj to, kad išmokyti naudingų amatų ir darbų, kad karei pasibaigus galėtų sugrįžę į tėvynę otstatyti naują, laimesnę Lietuvą. Imtasi prie to tikslo žengti noliai.

Pradėta Rusijos miestuose, kur pabėgėlių lietuvių daugeliau steigti skyrius. Šiandien Rusijoje randasi apie 150 skyrių. Skyriai tie stengiasi sutraukti visus apielinkių pabėgėlius, juos pramaitinti, palaikyti prie vienybės, aprupinti jų dvasinius reikalus, steigiant maitinimo punktus, mokyklas, amatų dirbtuves ir tt. Darbas milžiniškas. Jam reikalinga ir daugybė darbininkų žmonių, ir daugybė pinigų. Darbas neužbaigtas, bet eina nuolat. Centralis Komitetas jo nė neužbaigs, nes reikalai smarkiai auga, neg jų patenkimas. Komiteto veikimas milžiniškas, bet jam užkriautas darbas daug kartų didesnis. Komitetas dirba ką gali, bet p. Yčas anaipol netvirtina, buk Komitetas padaręs viską kas reikalinga ir kad daugiau nėra kas veikti. Lesas duoda valdžią ir privatiniai aukautojai, bet viskas toli gražu nepakankamsi. Pavyzdžiui, duodamos pašalpos ant šeimynos pakaktų ne bent tik apsaugojimui nuo mirties iš bado, bet ne nuo pusalkanio stovio.

Rusijoje lietuvių pabėgėlių yra apie 170,000. Komiteto globoje yra 80,000 pabėgėlių. Kas gi rupinasi apie likusius 90,000? P. Yčas nė nesako, kad visi aprupinti Komiteto. Kitus nespėta dar surasti, nespėta sutraukti, aprupinti. Aprupinamųjų skaitlius auga, neaprupi-

namų gi mažėja. Bet tai ne vienos dienos darbas. Pagalios, ką taip prikašioja Komitetui neaprupinamųjų 90,000, kodėl patis nepasistengia bent dalį tų 90,000 aprupinti ir tuo Centraliam Komitetui padėti aprupinimo darbe? Antra vertus Centralis Komitetas aprupina tuos tik, ką patis apie save negali pasirupinti, todėl iš tų 90,000 reikia atskaityti daugybę pašalpų nereikalaujančių, turinčių arba gana uždarbių, arba pinigų pragyvenimui. Dalį dar globoja kitataučių istaigos, kaip Sieveropomošč ir tt. Niekieno neaprupintų skaitlius tera menkas. Šiaip be taip maistu tad aprupinti Komiteto beveik visi pabėgėliai. Šiaip be taip, nė geriau negalima. Valdžia išduodant pašalpas lietuviams turi paprotį numušinėti nuo mieras, kuri taikinama rusams. Uždėti gi ir rusams neuždėda, ką apie lietuvius bekalbėjus. Pramaitinimui lietuvių išgaunama tiek, kiek galima, daugiau valdžia neduos neg duoda dabar (keli rubliai į mėnesį ant galvos prie šios dienos brangumo!

Tie 150 skyriai šiaip be taip maitindami 80,000 pabėgėlių per tą patį juos sutraukia kruvon, organizuoja, kam gali randa darbą, nesa patarimus, susirgus stengiasi parupinti gydytoją ir tt.

Per tą mažėja pabėgėlių pakrikimas. Yra viltis, kad po kare bus galima didumą pabėgėlių pergabenti atgal į tėvynę.

Tik norima, kad budami svetur pabėgėliai prasilavintų, jaunesnioji karta įgytų pamatinį pradinį bei vidutinį mokslą, senesnioji gi išmokytų amatų, naudingų darbų, visi kad išsiauklėtų mylinčiais tėvynę lietuviams. Tam reikalingos mokyklos ir dirbtuves. Ir štai Komitetas priteigė 90 mokyklų, 81 amatų dirbtuves mokyklas, kur rengiama karta susipratusių ir naudingų lietuvių darbininkų. Mokyklos reikalauja pinigų ir žmonių inteligentų. Ypač žmonių, kurių nemaž dargi sumta į kariumenę. Geromis algomis: tam panašiais būdais prisėjo sutraukinti inteligentus į darbą, prie mokymo, vedimo. Galutinas ir tas darbas gerokai pavarytas. Mokinių skaitlius auga, mokyklos naujos dygsta. Tokiamė Voronijeze veikia dvi gimnaziji del lietuvių ir lietuvių. Lietuvių vaikų įvairiose ten mokyklose randasi dabar 1024, sužinota tiek ir Komiteto globojama. Kitur irgi skaitlius didelis. Atmenant, jog mokinio užlaikymas į metus atseina apie 300 rublių, milžiniškos sumos išleidžiama mokiniams. Bet tas sumas duoda rusų valdžia. Nebūtų mokyklų- nebūtų pinigų. Valdžia jug duodama Komitetui milijonus reikalauja, kad būtų parodyta kam pinigai išleista. Valdžios kontrolė aštri. Pinigai gaunama ne šeiminkavimui, o tik išdalimui. Valdžia skiria pinigus: maistui, pavyzdžiui tiek, jei nori daugiau negausi; skiria mokykloms tiek, jei tuos pinigus išleisi ne ant mokyklų, o ant maisto vis vien kaip kad išaikvosi, valdžia sulaikys pašalpas davus: valgiui turi gana iškitor, o jei tuos pinigus nededi mokykloms—matyt mokyklos tau nereikalingos, tad duokš skiriamas tam pinigus atgal. Todėl aišku, kad Komitetas kitaip ir daryti negali, kaip kad steigti mokyklų kuodangiausiai, nes jų nauda aiški ir valdžia ant jų pinigų duoda. Kryme įsteigta dar sanatorija džiovininkams studentams, bet ir tai valdžia pašalpas moka atskirai.

Taip tai aprupinti bent šiek tiek Lietuvos pabėgėliai Rusijoje. Bet kas dedasi pačioj Lietuvoj, užėmus ją vokiečiams?

(Pabaiga bus.)

ŽINOS IŠ LIETUVOS

Limas, Tabolsko gub. Čia yra lietuvių komitetas, kurs turi įsteigęs savo skalbyklą, kepyklą ir vaikams prieglaudą, kurioje užlaikoma ir mokinama 50 vaikų. Pabėgėlių lietuvių čia yra 160. Kaikurie pabėgėliai nėra užganėdinti iš komiteto pirmininko ir yra skundęsi Centraliniam Komitetui. Kažin kodel komitetas dar neturi savo iškabos, bet užsiganėdina žodžiais: čia, gird, visi mus žino, tai kam dar toji iškaba. Čia buviai gyventojai gudi nekėnčia abelnai visų atėjusių, neišskiriant ir savo tautiečių stačiatikių, pravardžiuodami juos, samochod, raseiskij kosolapyj ir tt. Į pabėgėlius žiuri skersai ir jiems viską brangiaus rokuoja negu saviesiems.

Yra lietuvių, kurie čia seniai gyvena, bet visi sugudėję; retas kas moka lietuviškai. Bažnytelė maža, katalikų kunigo nebudavo; pamaldas atlaiko kunigelis, buvęs Skuodo kamendorius, kurs, ačiu, pasako lietuviškai pamokslą. Bažnyčioje gieda dvi moteri lenkiškai: viena sena, kita bent kiek jaunesnė, bet labai nesutaria balsai, kad net koku klausyties. Vargonininkas ir zakristijonas austrai imtiniai. Žmonės labai norėtų kad prie bažnyčios būtų ant vietos metrikai išsirašyti, kad nereikėtų važinėti Tobolskan.

Miestelis labai nešvarus. Kur eini—ten mėšlai. Patįs gyventojai apžėlę, kad net baisu ir žiūrėti. Čia labai brangūs apsilvilkimai ir avalinė, darbo gi nėra.

Lucija Baltaragytė.

Atlyginimas nukentėjusiems dėl karo veikimo. Dabar jau reguliuoti įstatai, d. lei atlyginimo už rekvizicijas pagal dokumentų, kuriuos pabėgėliai gavo už rekvizitų gyvulius. Šitie įstatai inteikta ministerių tarybai apsvarstyti. Jei-ku juos ministerių taryba užtvirtins, tai bus sumokėta už visus teisingus rekvizitų gautus dokumentus.

Kaslink išmokėjimo pabėgėliams pagal rekvizitų kvitų, ministerių taryba sako, šį klausimą tegali iš-rišti tik taisytių leidimo istaigos.

Taigi atlyginimo galima laukti ne anksčiau viduvasario

Valkas (Vidžemio). Liet. Cent. Kom. n. k. n. š. skyrius, įsteigtas lapkričio 1915 m. globia, rodos tikrai apie 500 lietuvių pabėgėlių. Prieš įsisteigimą to skyriaus, atsimeņu, „Rygos Garsė“ skaičiau skelbimą: buvo manyta čia sutraukti iš visos Vidžemio gub. mūsų pabėgėlius. Gaila, tačiau, kad tas gražus pasis-kelbimas neįvyko ir mūsų pabėgėliai visą šalimą pasiliko išblaškyti po visą guberniją ir karo rajoną, be savųjų žinios ir priežiūros, po sve-timtaučių globa.

Čia, žinoma, ne Valko skyriaus kaltė. Viena, tas dalykas turėjo rūpėti daugiau Cen. mūsų Komite-tui, o antra, į vieną Valką sutraukti risos gubernijos pabėgėlių, kurių gal yra ne vienas tukstantis, ir kal-bos negalėjo būti, nes Valke tuo-tarpu buvo jau dvi latvių organiza-

ciji, globiantidaugiau 5000 pabėg. ir šiaip suvažiavusių iš viso pasviečio kurie užėmė visus tuščius butus mieste ir jo apylinkėj.

Mūsų pabėgėlių organizavimui ir sutvarkymui reikėjo įsteigti net kelis skyrius: Marienburge (Aluksnėj), su 500 lietuvių pabėgėlių, Sesvegene, Gopengofe ir Vendene. Visi minėtieji skyriai globia po kelis šimtus pabėgėlių.

Be žmonių rankų ir Centralinio pagalbos šitie skyriai negalėjo patįs vieni, yt grybai po lietaus, išdygti: pridėta darbo, pinigų ir prakaito.

Mūsų pabėgėliai išblaškyti visoje gub., net inkirėjo svetimtaučiams. Jų padėjimas vis eina blogyn, ypač apie Gopengofą...

Sušilus pavasariui, įsteigta naujus Liet. Cen. Kom. skyrius Elvoje ne-toli nuo Dorpato ir Valko. Čia at-sikėlė iš Valko lietuvių mokykla ir dalis pabėgėlių.

Šiame skyrių darbuojas du in-galiojiniai: p. J. Ločėris ir p. Keves-Gudže (latvis), kuriuodu ir rankios lietuvių pabėgėlius važinėdami po visą guberniją. J. Ločėris, girdėt, važinėjęs Valko-Rygos apylinkėj, o p. Keves-Gudž—Valko—Stok-mano.

Patogiausia būtų mūsų pabėgėlius koncentruoti Valke: čia yra bažny-čia ir kunigas—Elvoje nėra. Tik gaila, kad čia perankšta. Na, ką darysi, kad taip yra. Prisieis ru-pinties, kad ir Elvon retkarčiais at-silankytų kunigas. Tik labai gaila, kad šiame krašte nebėra gerb. kun. Sabaliausko.

Valke lietuvių pabėgėlių nors buvo nedaug, tačiau buvo nusisto-vėję, apsipratę, buvo jau besimoką pagiedoti ir padainuoti. Bažnyčio-je ir dabar dar tebegieda rožančių ir kaidaka giesmelių, o lietuviškų dainų jau gerokai buvo pramokę. Parapija nors vadinasi „lenkiška“, tačiau bažnyčioj lenkiškai niekas negieda. Vos per mišiais keturios merginos tepačirpina.

Ačiu gerb. klebonui už lietuvišką evangeliją ir pamokslą sakomą lietuviams kas šventadienis. Tik gaila, kad „Šventas Dieve“ nei „litani-jos“ negiedama lietuviškai; lenkiškai retas musiškių tesupranta. Lietu-viškai mes gi pagiedotumėm nepr-aščiau už lenkus.

Lietuvių čia nemažas burelis: ga-lėtų prasilavinti dailiai pagiedoti ir padainuoti. Viena nelaimė—daug tinginių.

Rožančiaus giedoti susirenka 8—10 žmonių. ir tai beveik vienos moteris, vyrų tik du: vienas iš ko-miteto, antras p. Siltutis. Jaunų vyrų čia esama apie 20,0 mer-gaičių—50, kurie galėtų prisidėti prie giedojimo ir dainavimo.

Mergaičių nors po 10-15 dar ga-lima matyt bažnyčioje, o vyrųčių—retkarčiais po 1-2. Žingeidu, ką veikia visas mūsų jaunimas Valke? O kągi veikis: šventadieniais susi-renka kur palėpėn ir blevyzoja, o vakarais eina dantis rodydami gat-

vėmis. Merginos vakarais ir su kareiviais „paspaciruoja“.

Retas, čia esančių, jaunikaits bemoka rašyti. Visą žiemą prasi-trynė ir negalėjo pasimokyti rašyti, skaityti, kas kiekvienam žmogui, kiekvienam žingsny reikalinga. Tiesa, kaikurios moteris, nors su mažais, bet prasimokino po truputį rašyti ir dabar nekartą padaro sar-matą jauniems, kada jiems prisi-eina prašyties pasirašyti už juos.

Pabėgėlis.

Lendmanė Vidžemio gub. Kovo 27 d. nedėdienį Lendmanės dvare buvo pamaldos: laikė kun. A. Luk-ša. Seniai jau, aštuntas mėnuo kaip bebuvau tuvęs bažnyčioj pamaldose. Sužinojęs, kad bus tą dieną čia pamaldos, išanksto išsirūpinau lei-dimą. Su mielu noru atleido ko-mandierius, ir štai anksai puikų saulėtą pavasario rytą išsirengiau bažnyčion. Nuo anksto žmonių pri-sirinko nemažai, daugiausiai karei-vių nuo pozicijos. Visi susirinkę dvaro kieme belaukią kunigo. Štai sulaukiame po 10 valandos. Kuni-gėlis net nustebo išvydęs tokią minią. Kur roikės surasti bažnyčią?

Puikiuose dvaro rumuose apačioj buvo Raudonojo Kryžiaus ligonbu-tis. Viršutiniane gyvenime nemažam kambary buvo laikomos pamaldos; be to, du pašalinii kambariu ir prie-angis buvo pilni besimeldžiančių.

Pamaldos pasibaigė tik 3 valan-doj, nes kuone visi kareiviai ėjo iš-pažinties. Laikė pamaldų giedojo lietuviškai ir latviškai; reikia pažy-mėti, kad latviai gražiaus pagieda už lietuvius; tiktai nemalonu buvo klausyti, kad vienas norėdamas, matomai, atsižymėti savo „gražiu“ balsu, gadino giedojimą kaip lietu-viams taip ir latvians. Po šv. mišių visųpirma buvo pasakytas len-kiškas pamokslas del kareivių, ka-reivių dauguma buvo lenkai, pa-mokslininkas velijo visiems svei-kiems ir laimingiems greitai sugrįžti tėvynėn. Nuo šių žodžių visų akys pasirodė ašaros. Po to buvo pa-sakyta pamokslas lietuviškai ir latviškai.

Po pamaldų gerbiamas kunigas teikė dalyti laikraščius, Lietuvių „Rygos Garsą“, latvių „Jaun. Ži-nias“ Reikia paminėti, kad ger-biamas kun. A. Lukša šioj apylinkėj yra gerai žinomas ir tarp latvių ir vietinių liuterių.

Iš daugumo teko girdėti pasako-jant apie kun. Lukšos nuopelnus savo parapijoj Šenberge.

Šioj aplinkėj esama nemažai pa-bėgėlių lietuvių, daugiausia nuo Biržų, Pabiržės, taipogi nuo Ne-munėlio-Radviliškio, Suoetės, Vaškų, Pandėlio. Apie jų gyvenimą pa-rašysiu kitą kart plačiau.

Kareivis J. A.

Kostrmoa. Iš laiško draugo la-reivio. Čia nemažai yra lietuvių pabėgėlių; dauguma nuo Biržų, Krinčino. Nuo Vabalninkų nėra, nes buvau sutikęs Čipėnų valsčiaus raštininką, pasakojo, kad vabalnin-kenai visi pasilikę ir nebėgę.

Čia yra nedidelė bažnytelė. Tan-čiai nueinu į pamaldas, giedam lie-

tuviškai, bet nekaip sekas; mat, iš visur susirinkę—sunku nuo pra-džios sutarti. Vietinis kunigas buvo lenkas, bet liko suimtas už iš-bėgimą iš nelaisvės Austrijos pulki-ninko. Taipogi suimtas ir kariškasis viršininkas lenkas už tą patį, ir dabar nebeleidžia austrų belaisvių bažnyčion. Pirmą tai labai daug atėdavo. Yra du kunigu austrų. Prie vargonų buvo įsitaisęs austrų choras puikiai giedodavo. Dabar susilaukėme kunigo hetuvio, pabė-gėlio; nežinia ar jis čia ilgai pa-silikis.

Prieš Užgavėnias, nedėdienį, čia buvo surengtas lietuviškas vakaras. Buvome ir mes nuėję pasižiūrėti. Gražiai vaidino, dainavo. Taip griaudu pasidarė: prisiminė tėvynė. Čia pragyvenimas labai pabrango. Buvo sąrašas gyventojų ir dabar be knygutės niekas negalies pirkti valgomųjų daiktų.

J. A.

Ekaterinoslavas. (Iš sunėno pa-bėgėlio laiško). Pas mus, ačiu Dievui, jau visiškai sausa ir šilta; šilimos buna ligi 20 laipsnių vidu-dienyje. Lig Velykų yra viltis, kad medžiai pradės žaliuoti. Bet mums pabėgėliams atsiminus apie tėvynę Lietuvą, darosi labai liudna; namie budavo pavasarį jaukiaus, maloniaus. Taipogi Velykų šven-tes matomai reikės perleisti sveti-mam krašte: Apie likusius namie Lietuvoje lig šiol dar nėsame gavę jokių žinių. Pas mus labai viskas pabrango ir nelabai galima gauti visų reikalingiausių daiktų, kaip va: auksas, kiaušinių ir kitokių daiktų. Duona kolkas dar nelabai branži. Čia Lietuvių Komitetas darbuojas neblogai; pirmininku yra p. Pen-kaitis: intaisė siuvyklą mergaitėms mokačioms siuti, taipogi del mo-kinimos: turi savo valgyklą ir dirb-tuves; kalvytės, dailidystės; ten ir mokiniai mokinami; visur dirba pa-bėgėliai lietuviai.

Taipogi sutaisėme šoki-tokį chorą, tik gaila, kad mažai gaidų turime. Per Velykas manome su-rengti vakarą ir sulosti „Genovaitę“. Tik nežinia kaip įvyks, kad daug ko truksta.

Čia yra nedidelė bažnytelė. Buvo kaikurį laiką pabėgėlis lietuvis kunigas Puidokas, dabar išvažiavo, liko senas kunigas lenkas. Vietiniai gyventojai labai žvairom pradėjo žiūrėti į pabėgėlius, nes, girdi, viskas pabrango, buk tai mes čia kalti.

J. A.

NEGALIMA SUGRĮŽTI RY-GON nors ir trumpam laikui išva-žiavusiemis. Pastaruoju laiku labai mažai Rygon invažiuojančių ir iš važiuojančių. Norintieji išvažiout trumpam laikui ir vel sugrįžt Ry-gon, turi išanksto išsisimti leidimą iš kariumenėslyriausybės.

IŠ LIEPOJOS Rygon atvažia-vus viena ponis pasakojo, kad Lie-pojoje gyvenimas einas beveik pa-prasta vaga. Dirba kai kurie fabri-ka, gaminantįs karui reikalingus daiktus, bet pragyvenimas labai brangus. Kun. klebonas Vizbaras esąs sveikas ir darbuojosi po senobės, lygiai kaip ir kunigai: Bakšis ir Gedvila. Iš Liepojos Rygon minė-ta ponis važiavus per Vokietiją ir Švediją du mėnesiu Gyvenantieji Liepojojė praso savo giminių iš Rusijos atsiųsti pinigų.

(R.G.)

Angliakasiu dalykai.

ŽADA ILGINT DARBO VALANDAS. ANGLIŲ IŠKASAMA NEGANA.

Westminster Palace Hotel, Lon-done, 16 gegužės buvo tarybos at-stovų nuo angliakasių ir kasyklų savininkų. Tarp kitų dalyvavo angliakasiu federacijos ir savininkų susidraugavimo pirmininkai. Tary-bos sukviesta prašant vidaus daly-klų ministerijai.

Mimisterijos nuomone truksta anglių, reikalavimai seniai perauge gaminimą, todėl esą reikalinga pasi-stengti prikasti anglių kuodaugiau-siai, padidinant zopostus. Pirmais karės metais zopostai anglių su-mažėję ant 50 milijonų tonų, o šių metų mėnesinis mažėjimas zopostų nemenkesnis. Tuo tarpų anglių naminiams reikalams pareikalavimai didėja, auga nuolat, augant skaitliui amunicijos ir kitokių fabriku. Iki pabaigai metų tas naminis reikala-vas padidės dar žymiau. Talki-ninkai anglių irgi didina reikalavi-mus. Kad užganėdinus naminius reikalavimus—anglių išvežimas kitur sumažinta. Bet visgi reikia šį tą išvežti. Todėl ministerija įteikė delegatams apsvarstyt sekančius penkius pasiūlijimus

- 1) Liglaikinis panaikinimas 8 valandų dienos darbo įstato.
- 2) Įvykdinimas visur teisės kas-met prie kasyklos turėti 60 dienų, kuriose darbininkai dirbų po 9 val. vietoj 8.
- 3) Pavelijimas imti prie požemi-nių darbų vaikų jaunesnius per 14 m., kad ir nejaunesnius per 13 metų, pavelijimas panaudoti vaikų darbą prie kasyklų ant viršaus.
- 4) Tolimesnis priėmimas į pavir-šių darbus moterų.
- 5) Sumažinimas išlikimų iš darbo. Sakoma, jei be svarbių priežasčių niekas iš darbo neišlikinėtų, tai į metus but prikasama anglių nuo 13 iki 14 milijonų tonų viršaus neg dabar.

Angliakasių federaciją tąapsvars-tė prieš savaitę, todėl delegatai tu-rėjo šokių tokius igaliavimus. Ap-skritai kalbant, angliakasiai priešin-gi (bent tokius delegatus išrinko) sulaikymui įstato 8 valandų darbo dienos įstato, nebent; tartasi, visai iki laikui įstatas būtų panaikintas po gero svarstymo.

Tarybos išnešė sekačius nutari-mus bei rezoliucijas: 1. Kas link iš-likimo iš darbo darbininkų, tai pa-likti susitvarkyti ant vieto: kasyklų apskriciams, kad kuomažiau išliki-mų būtų. Išlikus kam iš darbo tam tikri kasyklų valdininkai turės iš-tirti priežastis išlikimo. Podraug bus tyrinėjama atsitikimai, kuomet darbininkai negauna darbo bet turi „aidelį“ (turi grįžti iš darbo neiš-dirbę laiko) 22 birželio bus kitas tarybos bendras posėdys, kur po istirimui apskricių nuomonės, bus svarstyta apie 8 valandų darbo die-no: panaikinimą, įvedimą 60 dienų kas met 9 val. darbo.

Tarybos skyriams bei apskriciams pataria kuomažiau šventi švenčių, mažint skaitlių nedirbamų dienų, kiek tas nesipriešina bendrai tvarkai.

Korespondencijos.

DERBY (England)—Iš mūsų kampo netenka laikraščiuose žinių matyt, tartum čia visi butum užmigę. Tiesa ir tas, jog mes ne neturim kuo prieš lietuvius labai pasigirti, nes mūsų čia dargi visai nedaug tėra. Visgi krutame ir gyvename. Didžiųjų išlošimų ant nukentėjusių nuo karės naudos bilietų išplatinom už £4 10/ (labai daug, sulig lietuvių skaitliaus—Red!) tarp lietuvių 36 ir anglų 144. Tai bent keliems Lietuvos pavargėlams duonos abrakas bus. Draugijų jokių neturim, bet norėtumėm turėti, jei skaitlingesni butum. Štai ir dabar neatsisakom prigulėti prie Britanijos Š. J. Darbininkų Sąjungos, kur A. Zakarevičia ir P. Bulevičia prisirašė dalininkais. Iš laikraščių pas mus ateina: „Išėivių Draugas“ ir „Ežys“ iš Škotijos, iš Amerikos gi „Draugas“, „Vytis“, „Muzika“ ir tt. Anie patys A. Zakarevičius ir P. Bulevičius prisirašė pri Amerikos Š. Povilo Spaudos Dr., gauna knygų į metus 2 doleriu vertės.

Šiais metais parsikvietėm Velykinių klausyti ir dvasinių reikalų apsupinti iš Londono kun. K. Matulaitį. Velykines atlikom beveik visi atmetus tik pačius labiausiai apsileidusius.

Darbai pas mus kriaučių eina neblogai, dar ir kiti šiuo tarpu galetų čion gauti uždarbi. Pradžioj bal. m. čionai atvyko 5 rusų kariški mechanikai, dirba jie skiriamų rusams mašinų dirbtuvėje. Iš čia jie važiuos į Prancūziją. O už mėnesio žada čia atvykti dar 30 rusų kareivių, buk esą jau kelyje.

Tėvynės Mylėtojas.

GLASGOW — Ypatiskai esmi vienas iš tų, ką taip žingeidavo ir tapo sujundinti p. Yčo prakalba. Reikia ištiesy alpti girdint, kiek vargo ir kaip didis tas vargas, kur kenčia pabėgėliai Rusijoje, koki daugybė reikalų rados pas lietuvius tam nelaimingam karui kilus. Iš antros pusės net seilė vargdieniui lietuviui varva girdint, kiek daug gero yra drroma tų vargų palengvinimui, kokią plėnią dirvą arią tie mūsų tautos artojai, kurie tą sunkią vagą varo. Tiek skyrių draugijos nuo karės nukentėjusiems šelpti, tiek pinigų gaunama iš visokių šaltinių, tiek darbininkų darbuojas toje draugijoje, tiek liaudies mokyklėlių tų pabėgėlių vaikams, net amatų mokyklos, prieglaudos, gimnazijos, sanatorija ir tt! Kas svarbiausia, kad toms įstaigoms gaunamos lėšos iš kitų šaltinių, įvairių valdžios įstaigų, o aukų pinigai eina pačiam nukentėjusių sušėlpimui: maistui, apdarui. Jei lietuviai tų įsigaig šioj valandoj neturėtų, nei tų pinigų negautų. K.

STONEYBURN—Pereitą nedeldieni, 14 gegužės, po pamaldų turėjome susirinkimą. Po visam atvyko lietuvis kunigas. Kalbėta apie gyvuosius mūsų reikalus: draugijas Lietuvos šelpimą ir tt. Dar kelios dešimtys Subscription tikiety Lietuvos nuo karės nukentėjusių naudai išperduota ant susirinkimo, nors jau daugelis ir nemažai buvo pirkę

Ant galo kalbėta apie kultūrą: kas ji, ką reiskia? Pavyzdžiais buvo nurodyta, koki yra lietuvių kultura, ir koki ji turėtų būti atsižvelgiant į kultūriškųjų tautų kultūrą, pavyz: anglų, vokiečių ir tt. Kalba galėjo būti visiems suprantama.

Tuo pačiu laiku mūsų „cicilikai“ turėjo irgi susirinkima kitur, kur atvažiavęs iš Carfino tulas Pakaušis kalbėjo apie duonos kooperaitę. Kooperaitės nenaudai beveik visą laiką užgaiso su p. Yču, Lietuvos atstovu. Tuliems vyrams pasijaukus: „nebijokite p. Yčas neatims, jūsų duonos minkymą“, „cicilikai“ užsidarė duris ir nieko daugiau nei įsileido. Tuotarpu tarbut slaptai nubalsavo pasitikt p. Yčą su duona ir druska, nes jau laikraščiai buvo pranešę, kad gerbiamas atstovas lankėsi pas Londono lietuvius ir greitai turėjo atvykt Škotijon.

Žemukas.

BR. L. K. SAJUNGA (Dalininkų surasas)

„Isz. Dr.“ N16 pagars.	£220	0	0
128. A. Karuza, Bellahill,	1	0	0
129. J. Kulikauskas, „	1	0	0
130. J. Ankudavicius, Glasgaw,	1	0	0
131. A. Smellis, „	1	0	0
132. J. Pieczelis, „	1	0	0
133. J. Vanagaitis, „	1	0	0
134. J. J. Dailide, „	1	0	0
135. A. Czinauskas, „	2	0	0
136. K. Jauga, Newtongrange,	1	0	0

Viso labo £230 0 0

Kasierius:

A. Karuza,

20 Hamilton Road,
Bellahill.

SOCIJALISTŲ DEMONSTRACIJA, laikyta Glasgowe 7

gegužės, anglų parlamente užvaidinta agitacija nuo 11 platformų prie maisto. Glasgovo miesto valdyba, teisdama save už duotą leidimą demonstraciją daryti, atsakė, kad diena buvo lietuota, dalyvavo demonstracijoje nedidelis burys tarpe 8 ir 10 tuks., priskaitant virš 1000 moterų socialistų giminių, kelius šimtus vaikų iš socialistiškų mokyklų, daug šimtų žydų ir rusiškų lenkų (suprask: lietuvių). Ant Glasgow Green suruošta 14 platformų, nuo kiekvienos kalbėjo nemaž kalbėtojų, bet prakalbų mažai kas klausė. Policijos buvę daug ir tvarka palyginamai užlaikyta neblogai.

AIRŲ MAIŠTAS apsėjo gan brangiai ir maistininkams ir pašaliniam žmonėms ir kariumenai. Ne kalbant apie piniginius nuostolius, iki 9 gegužės užmušta pašalininių žmonių 180, sužeista 614, viso labo nukentėjo tad 794 žmonės.

Kareivių, mašanių maistą (du batalijonu) krito užmuštais oficerių 6, kareivių 24, viso labo tad 30, sužeista oficerių 15, kareivių 140, žuvo be žinios 9, tad kariumenė prarado 194 žmones iš viso, sužeistais bei užmuštais.

Maištininkai žuvę, matomai, pri skaityta prie pašalininių bei civilių nukentėjusių. Be to 14 maištininkų sušaudyta, du laukia sušaudymo, 73 nuteista į kalėjimą, 6 nuteista prie sunkių darbų kalėti, 1706 išvežta kitur.

Vakaras-Koncertas

Palace Lietuvių Kat. Darbininkų Kuopa rengia didelį Vakara-Koncertą su Teatreliu.

PĒTNYČIOJ, 26 GEGUŽĖS
PALACE COLLIERY HALL.

Vakaras labai įvairus smagus ir patogus.

Prašome atsilankyti!

Rengėjai.

Lietuvizkas sandelis Štuftu.

Laikom ant išsirinkimo, vyrams ir moterims, sulg naujausios mados, štuftų (cikijų).

Kadangi didžiausias lietuviškų siuvėjų užsivedimas Škotijoje, tai galime padaryt, kaip vyrams, taip ir moterims, pigiau ir geriau, kaip kitur.

Taipogi pardavinėjam auksinių ir sidabrinųjų laikrodėlių ir lenciugėlių. Ant syk užsimokėjusiems duodame nuosimtį. Reikale kreipkities ant šio adreso:

L. Sarafin,

67 Oswald St., Glasgow

PAJIEŠKAU giminės PETRO JUOCECIAUS. Paeina iš Kauno rėdybos, Raseinių apskričio, Karklenalną sodžiaus, Pašilės parapijos. Meldžiu atsišaukti, ar kas kitas duokit žinią ant žemiaus padėto adreso: Franas Montrimas, 5 Alpine Terrace, Uddingston, Scotland.

—) GERIAUSIA DOVANA (—) draugams Lietuvoje, tai tikras lietuvių katalikų laikraštis — 'DRAUGAS' —

Draugas paduoda inų iš viso pasaulio, nušviečia Amerikos lietuvių gyvenimą, suteikia daug skaitymo iš visuomenės gyvenimo, politikos ir literatūros ir yra geriausias draugas lietuviams darbininkams Amerikoje. Anglijoje ir Lietuvoje Rusų cenzura Draugą į Lietuvą inleidžia.

Draugas atsieina—Amerikoje, Metams \$2.00 pusei metų \$1.00: Lietuvoje: metams \$3.00, pvsemetų \$1.50.

Su visokiais reikalais adresuokite 'Draugas' Publishing Co. 1800 West 46th St., Chicago, Ill.

DIDŽIAUSIA IRSIENIAUSIA LIETUVIŲ ISTAIGA VISOJ BRITANIJOS

Varpo Kompanija.

Laiko ant pardavimo visokius valgomus ir šiaip kitokius daiktus. Kas nori ką nors nusipirkti meldžiame kreiptis ant žemiau padėto adreso ypatiskai arba laišku.

"VARPAS" Co.,
104-116 Main Street,
BELLSHILL, LANARKSHIRE.

„Išėivių Draugo“ išleistos knygos, kurias galima gauti per „Išėivių Draugo“ agentus arba tiesiai iš Redakcijos ant žemiau padėto adreso:

„IŠ SENO DARBININKO ATMINIMŲ“:

Paskutinieji metai tėvynėje. KAINA 6d.

Tai gan didelė knygutė, kurią juo tankiau skaitysi, juo arčiau pamylėsi ir daugiau grožės atrasi

„KARĖS AUKOS“

Vaizdelis iš lietuvių gyvenimo. Parašė Išėivis. KAINA 2d.

Tai gražus iš dabartinės karės apsakymelis, kurį perskaitęs nepasigailėsi išleistų 2 penų. 36 puslapiai mažo formato.

KĄ GERO LIETUVIAI TURI IS 'SOCIJALISTŲ' SAJUNGOS

Skotijos „socialistų“ socializmas. Buvusio „socialisto“ balsas. Parašė Socijalistas. KAINA 1d.

Gražiai išleista 14 puslapių knygutė, kurią su nauda perskaitysi.

'IŠEIVIŲ DRAUGAS'

Rev. Jos. Norbut

Mossend, Lanarkshire, Scotland.

Užsiprašyk sau arba savo pažinstamiems žymiausiaj Britanijos lietuvių laikraštį

"IŠEIVIŲ DRAUGA"

organą Britanijos L. Kat. Darbininkų Šv. J. Sąjungos, organą B.L.K. Blaivybės Draugijos ir tt., kurs eis kas savaitę 1916 metais padidintas ir padailintas, suteiks daugiausiai žinių

IŠ KARĖS LAUKŲ,

sulik anglų, rusų ir lietuvių laikraščių. Talpins daugiausiai žinių IS LIETUVOS, vokiečių užimtos, iš gyvenimo mūsų belaisvių Vokietijoje, prie to pažadėjo siuntinėti žinias kun. A. Steponavičius iš Šveicarijos. Korespondencijos, peržvalgos, gyvi straipsniai, apsakos, aprašymai bus talpinama po senovei. Pasistengsim pratensti atidėta „Svieto Perėjūnā“ iš seno darbininko atminimų, šiaip jau literatūros skyrius paliks turtingu. „Išėivių Draugas“ stengsis būti prieinamiausiu, įvairiausiu ir naudingiausiu laikraščiu

Kaina metams visur 8/- (2 dol.)

Pusmečiui 4/- (1 dol.)

3 mėn. 2/- (50 ct.)

Amerikos Agentams nuolaida 50%

Adresas: LITHUANIAN WEEKLY

— „IŠEIVIŲ DRAUGAS“ —

Mossend, Lanarkshire, Scotland

Platinkite 'DARBININKA'

„DARBININKAS“ yra leidžiamas Darbininkų Sąjungos Darbininkas eina tris kartus į savaitę; utarninkais ir ketvergais— 4 puslapių; subatomis—8 puslapių Darbininkas kaštuoja metams 3 dol. pusei metų 1.50 dol. Darbininkas už 1 dolerį eina per keturis mėnesius. Darbininko subatinį numerį galima užsisakyti skyrium. Metams 1.50 dol., pusei metų 75 c. Darbininkas apsiima buti lietuvių draugijoms organu

Draugijų nariams etių subatomis—8 puslapiu numeris už 1 dol. metams. Tik sąlyga, kad visi nariai imtų laikraštį ir įmokėtų po 1 dol. Mokesnį galima buti sumokėti ir kas pusmetis, po 50 c.

Kas iš narių tokios draugijos narėtų turėti visus tris savaitės numerius-turėtų dar primokėti metams 1.25 dol., arba išviso jam atsieitū „DARBININKAS“ 2:25 dol.

Adresas: Darbininkas'

242 W. Broadway So. Boston, Mass.